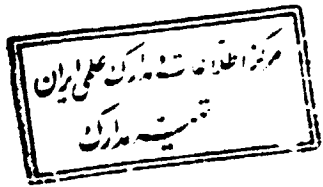

۲۰۲۰

بسمه تعالی

وزارت فرهنگ و آموزش عالی
دانشگاه علوم و فنون مازندران

8156

پایان نامه

مقطع کارشناسی ارشد

رشته: مدیریت بازرگانی

موضوع: بررسی وضع موجود آموزش فنی و
حرفه ای در استان مازندران و راههای توسعه آن

استاد راهنما: حسن امینی راد

استاد مشاور: حجت صفار حیدری

دانشجو: حسین فتاحی

زمستان ۱۳۷۷

۶

۳۰۵۲۵

سپاسگزاری

پس از گذشت یکسال که از آغاز مراحل اجرایی این پژوهش میگذرد با همه محدودیتها و مشکلاتی که غالباً در راه انجام تحقیقات وجود دارد نتایج بدست آمده ، آماده انتشار است. تحقیق حاضر با توکل به خداوند قادر و توانا و همکاری استاد گرانقدر جناب آقای دکتر حسن امینی راد بعنوان استاد راهنما و جناب آقای حجت صفارحیدری بعنوان مشاور به اتمام رسیده که تشکر و قدردانی از ایشان لازم می باشد ضمناً از تمامی مسئولین محترم دانشگاه و استادان بزرگوار که کمکهای بی دریغ خود را در پیشبرد اهداف علمی بنده مبذول نموده اند.

ضروری است صمیمانه ترین احترامات قلبی خود را به یکایک این

عزیزان تقدیم نمایم و توفیق و بهروزی همه را از ایزدمنان خواهانم.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل اول
۲	کلیات تحقیق
۵	موضوع تحقیق
۷	مقدمه
۸	روش تحقیق
۸	هدف تحقیق
۹	اهمیت تحقیق
۱۰	سئوالات تحقیق
۱۱	فرضیات تحقیق
۱۲	محدودیت تحقیق
	فصل دوم
۱۴	ادبیات موضوع
۱۵	روشهای جانشینی برای شیوه استاد شاگردی
۱۸	سیستم آموزش فنی و حرفه ای در دنیا
۱۹	آموزش فنی و حرفه ای در آلمان غربی
۲۳	توسعه و تکامل سیستماتیک آموزش فنی و حرفه در مسکو و آمریکا
۲۸	علت ارائه آموزش فنی و حرفه ای بصورت مدرسه ای
۲۹	اصلاحات سال ۱۹۱۸
۳۰	مدارس کارآموزی ، مدارس حرفه ای و مدارس فنی
۳۲	مدارس حرفه ای جدید
۳۲	اصلاحات جدید
۳۴	برنامه آموزش فنی و حرفه ای ایران ۱۴۰۰

عنوان

فصل سوم

صفحه

۳۷	نگرش کلی بر روند تحولات آموزشی از سال ۱۳۶۸ تا ۷۲
۴۰	روند رشد جمعیت کشور (۹۲-۱۳۷۲)
۴۱	جمعیت لازم التعلیم
۴۳	بررسی مسائل و مشکلات آموزشی، آموزشهای شاخه فنی و حرفه ای در نظام جدید متوسط از دیدگاه هنرآموزان و هنرجویان هنرستانهای فنی و حرفه ای و کشاورزی استان مازندران
۴۵	اهمیت آموزش متوسطه
۴۶	نارسائیهای آموزش متوسطه
۴۹	تامین مالی آموزش فنی و حرفه ای
۵۱	تامین مالی سرمایه گذاری آموزشی
۵۳	مشارکت محلی در تامین مالی آموزش
۵۵	آموزش فنی حرفه ای ویژه خواهران
۵۷	آموزش فنی حرفه ای استان مازندران
۵۷	آموزش فنی حرفه ای وابسته به آموزش و پرورش
۵۸	تشکیل شاخه کار دانش
۶۱	اداره کل آموزش فنی و حرفه ای مازندران (سازمان فنی و حرفه ای)
۶۲	آموزش در مراکز ثابت
۶۳	آموزش توسط تیمهای سیار
۶۳	آموزش در پادگانها
۶۳	آموزش در جوار کارخانجات
۶۳	آموزش ضمن کار
۶۳	آموزش خودیاری فنی

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۶۴	آموزش تعلیمات سرپرستی
۶۴	آموزشگاه آزاد
۶۴	آزمون (تعیین مهارت و صلاحیت فنی)
۶۵	بررسی جایگاه اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان مازندران در رابطه با مجموعه سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور
۶۶	مراکز ثابت تابعه اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان مازندران ضمیمه جداول
فصل چهارم	
	ضعف ها و قوت های فنی و حرفه ای استان مازندران
۷۱	آموزش متوسطه (نظام قدیم و نظام جدید) در کشور
۷۲	نظام جدید
۷۳	دوره پیش دانشگاهی
۷۳	کارکنان بخش متوسطه و پیش دانشگاهی
۷۴	آموزش فنی و حرفه ای در استان مازندران
۷۴	آموزش فنی
۷۴	آموزش حرفه ای
۷۵	آموزش کشاورزی
۷۵	آموزش عالی
۷۶	بررسی عملکرد آموزشهای فنی
۷۷	مشکلات و تنگناهای موجود در بخش آموزش فنی و حرفه ای
۷۷	مشکلات مربوط به آموزش
۷۸	کمبودها و نیازها
۷۹	بررسی عملکرد آموزش های کشاورزی

صفحه

عنوان

۸۲

نقاط قوت و ضعف در آموزش کشاورزی

۸۳

نقاط قوت در هنرستانهای کشاورزی

۸۳

بررسی عملکرد آموزش حرفه ای

۸۶

نقاط قوت و ضعف در هنرستانهای حرفه ای

۸۷

بررسی عملکرد آموزش های عالی

۸۸

نقاط قوت تاسیس آموزشکده ها در استان مازندران

۸۹

راه حلها و پیشنهادات لازم جهت اجرای مطلوب برنامه پنج ساله دوم

فصل پنجم

۹۲

خلاصه و نتیجه گیری

۹۴

پیشنهادات

۱۰۱

برای تحقیقات بعدی توصیه میشود

چکیده تحقیق :

آموزش فنی و حرفه ای استان مازندران به دو صورت رسمی و غیر رسمی نیروی مورد نیاز صنایع را تأمین می کنند. لذا بر طرف نمودن مشکلات این نوع مراکز امری ضروری است. در این تحقیق آموزش فنی و حرفه ای رسمی (آموزش و پرورش) به روش جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعه کتابخانه ای انجام گرفته است. در این راستا مشکلات و تنگناهای موجود در بخش آموزش فنی و حرفه ای در سه بخش به شرح ذیل مورد مطالعه قرار گرفت.

مشکلات مدیریت، آموزش و کمبودها و نیازها

با توجه به تعداد رشته ها، چنانچه جامعه به نحو مطلوب از فارغ التحصیلان رشته های فنی و حرفه ای در بازار کار استفاده نماید، سرمایه گذاری انجام شده در این قسمت نتیجه می دهد. همچنین در این تحقیق امکانات سخت افزاری و نرم افزاری، پرسنل، مطالعه و با استاندارد های ارائه شده وزارت آموزش و پرورش مقایسه و بررسی گردید.

منابع انسانی کار آمد؛ اعتبارات ملی استانی، ضعف هنر جویان ورودی و عدم تناسب

کتاب آموزشی با توانایی هنر جویان و کمبود ساعات کار عملی کار آمد بودن آموزش فنی

و حرفه ای در استان مازندران بررسی و هر یک مورد مطالعه قرار گرفت.

Abstract

Technical and professional education in Mazandaran provides skill personnel for different industries.

Thus it is necessary to study and rectifying problems associated to these institute.

This study Compare the present situation with standards which set by educational ministry.

This comparison showed that the lack of skilled personal , national provincial credit , weak student , adequate relation with industries and etc could be the reason for inadequacy of those centers in Mazandaran province.

The study in this research was based on survey of all statistical data which was gathered from these centers.

This research studied three different aspect of problems such as management difficulties , education and shortage.

فصل اول

کلیات تحقیق

کلیات تحقیق

مطالعه سیرتاریخی آموزش متوسطه در ایران نشان می دهد که از تاسیس مدارس متوسطه در ایران بیش از یک قرن نمی گذرد و آموزش متوسطه قبل از این زمان مرحله ای از آموزش عالی محسوب می شده است. تاسیس مدرسه دارالفنون را در سال ۱۲۶۸ باید سرآغاز ایجاد مدرسه متوسطه در ایران دانست. این مدرسه که الگوی خود را از نظر ساخت و برنامه های درسی از کشورهای اروپایی به ویژه فرانسه گرفته است، ابتدا شامل تحصیلات متوسطه و عالی تصویب و در سال ۱۳۳۲ ه ق (۱۲۹۲ ش) ضمن تجدیدنظر در آن، دستور جدیدی برای مدارس شش ساله متوسطه تدوین گردید. مدارس متوسطه پسرانه و دخترانه به تدریج در شهرهای تهران، تبریز، ارومیه، اصفهان، همدان و رشت دایر گردید و برنامه های درسی، سازماندهی و روش اداره این مدارس از مدارس فرانسه تقلید می شد، نفوذ و کمک فرانسه به گونه ای بود که خانواده های متمکن در ابتدا فرزندان خود را برای ادامه تحصیلات متوسطه و عالی به فرانسه می فرستادند (مشایخی ۱۳۵۲-ص ۶۸)

مهمترین هدف آموزش متوسطه در آغاز، تربیت کارمند برای خدمات دولتی بوده است در ماده ۱۵ قانون اساسی فرهنگ مصوب ۱۲۹۰ شمسی برای تحصیل ۴ درجه شامل دبستانهای دهکده، دبستانهای شهر. دبیرستان و مدارس عالی تعیین شده است. در دستور تحصیلات ۶ ساله متوسطه مصوب شورای عالی معارف مورخ ۱۳۱۰ شمسی پس از دوره ۶ ساله ابتدایی دوره متوسطه مصوب شورای عالی معارف مورخ ۱۳۱۰ شمسی پس از دوره ۶ ساله ابتدایی دوره متوسطه را به دوره اول و دوم تقسیم و دوره دوم

متوسطه خود شامل دو شعبه (علمی و ادبی) بوده است و طول دوره تحصیلی در هر رشته ۳ سال تعیین گردیده است به دانش آموزانی که پس از سوم متوسطه ۲ سال دوره عمومی را می گذرانند گواهینامه پنجم علمی داده می شد. سال آخر دبیرستان شامل دو رشته یکساله با عنوان علمی و ادبی بوده است.

به دانش آموزان با گذراندن این دوره یک ساله ، دیپلم کامل متوسطه در یکی از رشته های علمی یا ادبی اعطاء میگردد.

در سال تحصیلی ۳۵-۱۳۳۴ طبق مصوبات شورای عالی فرهنگ در دوره دوم متوسطه تغییراتی حاصل شده است و شعب ادبی ، ریاضی ، طبیعی و خانه داری (برای دختران) و رشته های فنی و کشاورزی دایر گردیده است. به فارغ التحصیلان دوره دوم متوسطه در یکی از رشته های ادبی ، ریاضی ، طبیعی ، خانه داری ، دیپلم کامل متوسطه داده شده است. مطالعه درباره دوره متوسطه بصورت گسترده در سال ۱۳۳۷ شروع شد. و در مفاد آئین نامه دوره متوسطه سال ۱۳۳۸ مصوب شورای عالی فرهنگ به نکات تازه ای اشاره شده است از جمله : تعلیمات متوسطه را به تعلیمات پس از پایان دوره ابتدایی و پیش از تحصیلات عالی تعریف کرده و به ذکر هدفهای عمومی و اختصاصی برای این دوره پرداخته و هدف اختصاصی دوره اول متوسطه را کشف و پرورش استعدادها و هدایت دانش آموزان در انتخاب رشته تحصیلی با مشاغلی که با احتیاجات کشور و ذوق و استعداد آنان متناسب باشد ، اعلام کرده اند و تکمیل اطلاعات عمومی و آماده کردن دانش

آموزان برای ورود به دانشگاه یا آموختن حرف و صنایع و آشنا کردن آنان به مشاغل آزاد را از هدفهای اختصاصی دوره دوم متوسطه گفته اند.

رشته های متوسطه عمومی را در دوره دوم کماکان ادبی ، ریاضی ، طبیعی ، خانه داری و در متوسطه فنی و حرفه ای رشته های صنعتی ، کشاورزی و حرفه ای تعیین کرده اند.

در آئین نامه دوره متوسطه فصلی تحت عنوان راهنمایی دانش آموزان آمده است که در آن از ضرورت راهنمایی دبیران راهنما و وظایف آنان و ابزار و روشهای شناخت و هدایت تحصیلی دانش آموزان به تفصیل بحث شده است. براساس طرحی جامع نظام آموزشی ایران تغییر کرده و از مهرماه سال تحصیلی ۴۶-۴۵ در سراسر کشور بمورد اجرا گذارده شده است. مجدداً نظام آموزش متوسطه از سال تحصیلی ۵۴-۱۳۵۳ تغییر و به چهارسال تقسیم شده و این دوره چهارساله بدو شاخه نظری و فنی تقسیم شده است.

در این طرح شرایطی فراهم گردید که فارغ التحصیلان دوره راهنمایی تحصیلی در انتخاب رشته تحصیلی و یا اشتغال به کار فنی و حرفه ای بخوبی راهنمایی شوند و توزیع فارغ التحصیلان این دوره در رشته های مختلف تحصیلی و در کار تولیدی براساس استعدادها و علایق شخصی پایه گذاری شود و اولویتهای مربوط به نیاز کشور به نیروی انسانی مورد توجه قرار گیرد.

موضوع تحقیق: بررسی وضع موجود آموزش فنی و حرفه ای در

استان و راههای توسعه آن

هدف کلی این تحقیق اعتلای سطح فرهنگ، دانش عمومی و شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش آموزان و ایجاد زمینه مناسب جهت هدایت آنان به سمت اشتغال مفید و احراز آمادگی نسبی جهت ادامه تحصیلات در رشته های علمی - کاربردی (تکنولوژی) است. دانش آموزانی که این شاخه را انتخاب می کنند میتوانند در یکی از گروههای تحصیلی مربوط به زمینه های صنعت، کشاورزی و خدمات نظیر برق، مواد، صنایع دریایی، مکانیک، عمران، کشاورزی، هنر، بهداشت و مدیریت و اقتصاد خانواده و اداری و مالی به تحصیل ادامه دهند.^۱ برنامه های درسی در شاخه فنی و حرفه ای بصورت کاردانی پیوسته (پنجساله) خواهد بود. این برنامه ها بگونه ای تنظیم گردیده که دانش آموزان در پایان سه سال تحصیلی و با گذراندن ۹۶ واحد درسی در محدوده رشته انتخابی خود حتی الامکان دارای مهارتهای قابل اشتغال باشند. از این ۹۶ واحد تعداد ۶۰ واحد آن در همه زمینه ها و گروهها مشترک بوده و یا ۳۶ واحد دیگر دروس اختصاصی و مهارتهای مربوط به رشته خواهد بود با تکمیل واحدها تا حدود ۱۷۰ واحد به دانش آموزان گواهی نامه کاردانی داده خواهد شد. در صورت تمایل به فراگیران در پایان سه سال دیپلم متوسطه (با مهارت در رشته) اعطاء خواهد شد این فارغ التحصیلان میتوانند نظیر سایر فارغ التحصیلان دوره متوسطه براساس ضوابط مربوط در دوره پیش دانشگاهی وارد

^۱ . اداره مطالعات و برنامه ۱۳۴۴ صفحه ۱۱

شده و برای ادامه تحصیل در دانشگاهها آماده شوند و یا آنکه با گذراندن تعدادی از دوره های کارآموزی مهارت برای اشتغال در بازار اقدام کنند.

شاخه کار و دانش (آموزشهای مهارتی) :

هدف کلی این شاخه تربیت نیروی انسانی در سطوح نیمه ماهر ، ماهر و استادکاری و سرپرستی برای بخشهای صنعت ، کشاورزی و خدمات می باشد. دانش آموزان با گذراندن حداقل ۴۹ واحد دروس مشترک و کسب گواهینامه مهارت درجه یک و تکمیل دروس تا ۹۶ واحد به اخذ دیپلم کارودانش در مهارت مربوط نائل میگردند. کسب گواهینامه مهارت درجه یک متناسب با مقتضیات حرفه ها مستلزم اخذ گواهینامه مهارت سطوح پائین تر خواهد بود. ورود به شاخه کارودانش متناسب با امکانات آموزشی هر منطقه و امکانات تحصیلی هر دانش آموز کاملاً قابل انعطاف بوده و گذراندن هر یک از سطوح مهارت (که به تنهایی نیز قابلیت اشتغال دانش آموز در بازار کار را ایجاد می نمایند) و دروس مشترک هر کدام مقدم بر دیگری و یا بصورت هم زمان نیز میسر خواهد بود. ادامه تحصیل دارندگان دیپلم کار و دانش در دوره های کاردانی طبق ضوابط و شرایط هر رشته امکان پذیر خواهد بود. علاوه بر این آنان می توانند از طریق آموزشهای جبرانی و با گذراندن قسمتی از دروس تخصصی در یک رشته خاص به دریافت دیپلم فنی و حرفه ای نائل شوند.